

JOC NOU

El genocidi televisiu

EMILI TEIXIDOR

Per segona vegada, el periodista i escriptor Xavier Bru de Sala parlava en un article, abans de l'estiu, de genocidi cultural referint-se a la televisió, i en concret a la televisió de Catalunya. Aquest segon cop es lamenta de la poca o nul·la reacció que hi ha hagut al seu primer crit d'alarma, tant per part de la premsa com dels responsables de les cadenes. La paraula *genocidi* és molt greu, l'acusació també, i a mi m'agradaria que Bru de Sala expliqués amb més detall tot el que convingués per convèncer el públic que la denúncia no és ni exagerada ni gratuïta.

Sobre la televisió s'han dit tota mena de penjaments, i les llistes de les patologies del mitjà són llarguíssimes a tots els països, però és una eina o un entrebanc, segons com es miri, que fan servir diàriament milers de persones, i la llàstima, com diu Pierre Bourdieu en el seu assaig *Sobre la televisió*, és que el que haguera pogut ser un extraordinari instrument de democràcia directa acabi convertint-se en una implacable màquina d'opressió simbòlica.

Si no vaig errat, penso que les queixes de Bru de Sala van per un camí més específic, el de la cultura, i encara més el de la cultura catalana aquí i avui. Crec que Bru deixa de banda el gran debat sobre la conveniència d'intervenir o no en la televisió, tal com es va formular quan una part del món científic i artístic objectava que "acceptar participar sense preocupar-se per saber si es podrà dir alguna cosa, posa clarament de manifest que no s'hi participa per dir alguna cosa, sinó per raons completament diferents, particularment per deixar-se veure i per ser vist". Pel gran públic, és sabut que només existeix el que surt a la pantalla de casa. L'acusació de

Bru no és, interpreto, si s'ha de participar en el circ o no, sinó la manera com es diu la poca cosa que es diu i fins i tot la forma d'aquest "deixar-se veure" que sembla una manera d'amargar-se i de "no deixar-se veure".

EL CRIT D'ALARMA

El crit d'alarma de Bru de Sala és útil com a reflexió per a tots plegats, però encara ho seria més si es concretés en punts i models. Quan dic models em refereixo que no hi ha comparació possible entre la manera com tracta la televisió l'esport en totes les seves manifestacions, però sobretot el

futbol i els equips predilectes, amb la forma amb què tracta la cultura en general i la literària en particular. Els esports tenen una jerarquització, un tractament, uns compromisos amb els clubs, una entesa amb el públic, unes categories entre els presentadors i comentaristes..., en definitiva un estatut perfectament definit i acceptat. La cultura, no. Un periodista qualsevol no pot parlar sobre un jugador o un directiu d'aquí o de fora -anava a dir nostre o dels altres, i amb això ja es diuen moltes coses- sense que el cap d'esports ho sàpiga i hi doni el vistiplau. Però tot hom s'atreveix a parlar i a con-

vidar qualsevol nom, a qualsevol programa, sense que hi hagi cap consciència de la jerarquia i el valor que suposa l'obra del personatge. ¿Hi ha una organització informativa interna com en els esports, en el camp de la cultura? Em deia un periodista que per entendre el drama de la cultura entre nosaltres, i comparant-lo amb l'esport, només cal comparar el temps dedicat a les dues matèries, i sobretot comparar els sous dels periodistes dedicats a l'esport i els que malviuen en la informació cultural.

¿Es queixa Bru que una televisió pública -totes- ha estat incapaç de crear una universi-

tat com l'*Open University* que van fer els anglesos, amb un sentit de la responsabilitat cultural envejable? ¿Vol dir, entre altres coses, que no han fet ni un programa ambiciós com ARTE, que barreja les aportacions de dues nacions com a mínim? ¿O potser que, després d'anys i panys de la Nit de Santa Llúcia, hagin estat incapaces d'organitzar una festa promocional dels autors i les obres, com van intentar els premis Octubre i fins i tot els de l'Obra Cultural Balear? ¿O que no tinguin la visió i la paciència d'esperar que un programa de llibres es consolidi i es poleixi, i els canviïn cada dos per tres com qui gira un mitjà? ¿Per què no s'ha d'imitar i perfeccionar un programa com *Einstein a la platja* amb tema científic? ¿O que sigui incapaç de fidelitzar els professionals i se'n vagin tots a altres cadenes així que poden -per tornar a casa quan les coses van malament- amb el missatge implícit que el bil·lignisme és important -ja ho crec que ho és!- per guanyar-se la vida? ¿O per l'excés de programes d'humor estúpid i repetitiu amb personatges que destrossen l'idioma? ¿O de la recerca de l'espectacle i l'escàndol a tot drap? ¿O d'inflar la insignificància i amagar allò que importa de veritat? ¿O d'aplicar els índexs d'audiència a les produccions culturals, com si la tele no ens costés un dineral fins i tot amb els productes descaradament comercials que fan ara?... etcètera.

Em consta l'esforç que fan molts professionals per donar a la cultura el relleu que es mereix, sobretot en un país com el nostre en què la cultura és o hauria de ser un dels eixos vertebradors. Per això el crit d'alarma de l'escriptor hauria de merèixer, com a mínim, un avís de recepció.

ROBERT RAMOS

MOLTS PENSADORS OPINEN QUE L'APORTACIÓ CULTURAL DE LA TELEVISIÓ ÉS POBRA

PARLEM-NE

Els professors de català

JOAN SOLÀ

El 28 de juliol van tenir lloc a Barcelona les XIX Jornades Internacionals per a Professors de Català, amb el suport de l'Institut Ramon Llull. S'hi van aplegar lectors i professors d'arreu del món. Més d'una vegada he pogut comprovar que aquesta mena de reunions tenen un efecte molt positiu. Algú ha dit que els lectors són els nostres ambaixadors davant el món, ja que no tenim gaires mitjans polítics per afermar la nostra existència i la nostra presència en el bigarrat i difícil món actual. Però els lectors es troben sovint mancats de les condicions més elementals: molt sols en ambients no sempre còmodes, havent de "vendre" a fora una cultura que a dins s'aguantava amb fils de teranyina i que políticament no és (re)coneguda, etc. Per això necessiten trobar-se, parlar i rebre els estímuls que des d'aquí se'ls puguin donar abans de tornar a la trinxera.

El conseller d'Universitats, Carles Solà, els va explicar la situació acadèmic-política universitària actual, "complexa" i "extremament preocupant": es proposa tot just la desaparició de la filologia catalana (i d'altres, llevat la castellana, esclar; tampoc la llicenciatura en Humanitats no se salvaria, ni la de Disseny, tan important a Catalunya). El govern català se n'ha fet "una qüestió de principi", però "a hores d'ara no hem avançat ni un mil·límetre". El director general d'Universitats, Ramon Vilaseca, explicà amb detall tota la qüestió que anomenem "de Bolonya", és a dir l'intent d'assolir per a les universitats europees "un sistema de titulacions comprensible i comparable, basat

en dos cicles i amb crèdits", que començà amb una reunió a Bolonya (1999) i n'ha tingut d'altres fins a Bergen (2005). Sembla que el desencadenant del moviment van ser els sistemes "més integrats" i més competitius d'Estats Units i del Japó. Afegim-hi "detalls" com una cooperació internacional que no danyi la necessària autonomia dels centres, el reconeixement mutu de resultats, la formació contínua, la mobilitat d'estudiants i de professors (amb la qüestió lingüística sempre de rerefons), els "interessos" estatals, i veurem que és un món ben complex. Pel que fa a la qüestió lingüística, tant Solà com Vilaseca apunten a un imprescindible panorama multilingüe que per a nosal-

tres presenta sempre el problema afegit de tenir una llengua que molesta més que no pas enorgulleix.

Sebastià Serrano va resumir en una estona la història de la comunicació humana, que aquells dies celebrava l'aniversari quatre-cents mil milions, pam amunt pam avall. La importància (biològica, sexual) de la invenció de la parla: "Els qui parlaven [diguem els qui festejaven] s'aparellaven. La universitat és també un lloc on es va a festejar, desenganyem-nos: a la biblioteca sempre hi ha algú que et mira". El llenguatge és també un gran instrument de processament de la informació, però la informació ara ens crea angoixa i incertesa, perquè es duplica

cada dos anys i ens pot arribar a col·lapsar. Els professors de català no han de desconèixer aquest terreny, i potser podrien agermanar les velles maneres de comunicació (mirades, contactes) amb les noves... Laura Borràs va fer un lúcid esforç per mostrar com es pot integrar l'ensenyament de la literatura universal a les noves tecnologies de la informació i la comunicació. Joan Solà va explicar els criteris amb què l'IEC elabora la part de sintaxi de la gramàtica normativa.

De la taula rodona ("El català en els mitjans de comunicació"), amb els pesos pesants d'Oriol Camps, Piti Español, Albert Pla i Vicent Partal, només puc destacar ja l'optimisme de Partal i Español i una frase, que comparteixo, de Pla: l'actual experiment d'edicions paral·leles en castellà i en català "és una màquina d'erosionar la genuïtat del català", car es parteix sempre del castellà. Ja ho deia anys enrere l'oracle de l'Aracil.